

31. 8. 2020

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Specifika trestného činu křivého obvinění - 2. část

V předcházející části článku jsem se věnovala přiblížení podmínek, jež je nutno naplnit ke spáchání trestného činu křivého obvinění dle ustanovení § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku v platném znění (dále jen „trestní zákoník“) a také okolnostem upraveným kvalifikovanými skutkovými podstatami s vyšší hrozící sazbou trestu odnětí svobody. V této části nastíním otázky, kterým se věnuje judikatura.

Judikatura Nejvyššího soudu se zabývá především naplněním skutkové podstaty trestného činu křivého obvinění z pohledu obvinění policistů jakožto úředních osob v rámci některé z fází trestního řízení, respektive lze konstatovat, že taková obvinění jsou následně postihována prostředky trestního práva a odsouzené osoby, pachatelé trestného činu křivého obvinění, se proti tomuto postupu brání opravnými prostředky až do fáze dovolacího řízení či řízení o ústavní stížnosti.

Z aktuálních rozhodnutí Nejvyššího soudu lze upozornit na:

Rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. **4 Tdo 494/2020**, [NS 2434/2020] ze dne 13. 5. 2020 týkající se skutku spočívajícího v tomto jednání obviněného: „Dne 17.8.2016 v 08:50 hodin v místě svého trvalého bydliště v obci XY čp. 29XY okres XY, při podání vysvětlení vyšetřovacímu orgánu Generální inspekce bezpečnostních sborů pod č.j. GI-K-1158-5/2016 po řádném poučení o následcích trestného činu křivé obvinění podle § 345 tr. zákoníku úmyslně nepravdivě obvinil svou výpovědí příslušníka Policie České republiky vrchního inspektora T. R., služebně zařazeného na Obvodním oddělení XY, OEČ XY, z toho, že jej dne 25.7.2016 v době okolo 14:50 hodin v místě jeho trvalého bydliště v obci XY čp. XY při provádění služebního zákroku spočívajícího v předvedení, fyzicky napadl opakovanými údery rukou do obličeje a hlavy, čímž mu měl způsobit bezvědomí a újmu na zdraví, což však bylo šetřením odboru vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje pod č.j. KRPU-166139/Čj-2016-040066-UL-6-S ve spojení s odborem vnitřní kontroly Policejního prezidia ČR pod č.j. PPR-31785/ČJ-2016-990210-S vyvráceno, přičemž obžalovaný J. Š. takto jednal, i když věděl, že touto výpovědí může přivodit trestní stíhání policisty T. R., a byl s tím při poučení prokazatelně srozuměn.“

Popsané jednání bylo kvalifikováno jako přečin křivého obvinění podle § 345 odst. 2, odst. 3 písm. e) tr. zákoníku, tj. jako lživé obvinění jiného z trestného činu v úmyslu mu přivodit trestní stíhání a spáchá-li obviněný takový čin na jiném, který vůči němu plnil svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Obviněnému byl za uvedený skutek uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 30 měsíců. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3,5 roku. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl obviněnému uložen peněžitý trest ve výměře 200 denních sazeb po 250 Kč, celkem 50 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl pro případ, že by výkon peněžitého trestu byl zmařen, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 4 měsíce.

Podobným případem se pak Nejvyšší soud zabýval například v rozhodnutích sp.zn. **3 Tdo 8/2020**,

[NS 816/2020] ze dne 5. 2. 2020, sp.zn. **3 Tdo 833/2019**, [NS 4259/2019] ze dne 31. 7. 2019, či sp.zn. **3 Tdo 875/2019**, [NS 4402/2019] ze dne 31. 7. 2019.

Z uvedených obdobných skutků a rozhodnutí o nich lze dovodit následující závěry:

Obvinění úřední osoby, zejména policisty z fyzického napadení při služebním zákroku, jsou-li následně prošetřována vnitřní kontrolou či Generální inspekcí bezpečnostních sborů (v jednom z případů bylo dokonce oznámení o podezření ze spáchání trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby dle ustanovení § 329 trestního zákoníku podáno přímo Generální inspekcí bezpečnostních sborů), bývají prověřována a následně stíhána, dojde-li kontrola postupu úřední osoby v dané věci k tomu, že postup úřední osoby byl v souladu se zákonem nebo že se popsání jednání vůbec nestalo, nebo že se nestalo tak, jak je popisuje poškozený, respektive následně obviněný pachatel trestného činu křivého obvinění. V těchto příkladech, zvláště pak u obvinění z fyzických napadení hraje zásadní roli znalecký posudek z oboru zdravotnictví, jenž se vyjádří k tomu, zda případná poranění mohla být způsobena tak, jak to popsal pozdější obviněný. Tresty, které jsou následně ukládány soudem za tento trestný čin, bývají mírné, tresty odnětí svobody podmíněné s odkladem na zkušební dobu, případně byl uložen trest peněžitý či trest vyhoštění.

Je proto třeba se mít na pozoru před podobným druhem obrany, jenž je z mé advokátní praxe u dotčených osob oblíbený zejména jako vysvětlení vlastních prohlášení zaznamenaných v úředním záznamu o podání vysvětlení či v protokolu o výslechu v rámci přípravného řízení. Dále při dalším často skloňovaném jednání policejního orgánu, použití donucovacího prostředku policistou například při zadržení či předvedení osoby, je vždy třeba zkoumat, zda příslušník Policie ČR nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti protiprávního jednání této osoby, čímž by policista porušil ustanovení § 38 odst. 1 písm. a), odst. 5 zákona o Policii České republiky. Zasahující orgán tedy nesmí překročit při služebním zákroku svou pravomoc, nesmí ji vykonávat způsobem odporujícím zákonu. Obvinění sdělené pachatelem trestného činu křivého obvinění musí být vedeno úmyslem přivodit trestní stíhání konkrétní nevinné osoby a pachatel si musí být vědom, že obviňuje osobu nepravdivě. Právě chybějícím dostatečným prokázáním úmyslu dovolatelé často argumentují ve svých podáních Nejvyššímu soudu, ten však z hlediska prokázání přímého úmyslu konstatoval, že postačí, když skutečnosti spadající pod zákonné znaky skutkové podstaty uvedené ve zvláštní části trestního zákona jsou zahrnuty v představě pachatele alespoň v obecných rysech. Dovolací soud pak konstatuje, že vědomost jednání pachatele je zřejmá ze samotného kontextu, kdy ve vlastním oznámení fyzického napadení při služebním zákroku se obviněný domáhal potrestání policistů [1].

Pokud jde o nutnost poučení pachatele trestného činu křivého obvinění o následcích jím uváděných skutečností, tedy o možných následcích úmyslného, nepravdivého obvinění jiné osoby z trestného činu s úmyslem přivodit mu trestní stíhání (zde trestní stíhání policisty za jím provedený služební postup), pak dle rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn.

5 Tdo 883/2006, [R 56/2007 tr.] ze dne 2.8.2006 existence poučení pachatele o hrozbě trestního postihu není podmínkou trestnosti činu.

Uvedené rozhodnutí zároveň konstatuje, že trestného činu křivého obvinění se může dopustit každý, bez ohledu na skutečnost, zda pachatel vystupuje v procesním postavení svědka nebo znalce. Pachatelem tedy může být ten, kdo učinil nepravdivé oznámení o podezření ze spáchání trestného činu (pozn. zde ovšem třeba podotknout, že vyslovení pouhého podezření nelze automaticky považovat za vědomě lživé obvinění [2]), dále ten, kdo lživě obvinil jiného při podaném vysvětlení před policejním orgánem, nebo ten kdo totéž učinil při výslechu v přípravném řízení či v řízení před soudem. K dokonání trestného činu křivého obvinění rovněž není třeba, aby se pachateli podařilo dosáhnout jeho úmyslu, tj. aby byla určitá osoba skutečně obviněna ze spáchání trestného činu nebo dokonce za něj odsouzena [3]. K podání nepravdivého trestního oznámení je rovněž třeba upozornit, a ostatně to vyplývá i z výše uvedeného, že toto pak dle stanoviska trestního kolegia Nejvyššího

soudu, **Tpjn 300/2019**, [R 1/2019 st.] lze použít jako důkaz naplnění skutkové podstaty trestného činu křivého obvinění, a to ačkoliv trestní oznámení jako úkon činěný dle trestního řádu ještě před zahájením trestního řízení bez ohledu na jeho formu důkazním prostředkem toliko ke zjištění poznatků o předmětu důkazu (tj. v tom smyslu důkazem), jen ohledně samotných okolností, za nichž bylo toto oznámení podáno, např. kdy, kde, kdo, s kým, ohledně čeho je učinil apod. Trestní oznámení důkazním prostředkem (důkazem) naopak být nemůže ohledně skutečností v něm tvrzených (tj. ohledně vlastního obsahu tohoto oznámení), které je třeba dokazovat postupy výslovně stanovenými v hlavě páté **trestního řádu**. Pouze ve výjimečných případech pak může být trestní oznámení důkazním prostředkem (důkazem) i z hlediska jeho vlastního obsahu, a to např. v rámci trestního řízení vedeného pro trestný čin spáchaný podáním trestního oznámení (trestný čin křivého obvinění podle § 345 tr. zákoníku apod.).[4]

Výše uvedené podmínky trestnosti jednání zakládajícího křivé obvinění ve smyslu trestního zákoníku se samozřejmě obecně nevztahují pouze na nepravdivá oznámení o jednání policejního orgánu, ale v obecné rovině na všechny pachatele tohoto trestného činu.

Mgr. Jana Wulkanová,
advokátka

LANGMEIER & CO
advokátní a insolvenční kancelář

[Langmeier & Co., advokátní kancelář s.r.o.](#)

Na Bělidle 997/15
150 00 Praha 5

Tel.: +420 222 200 250
Email: info@langmeier.cz

DOPORUČOVANÁ KANCELÁŘ
RESTRUKTURALIZACE
A INSOLVENCE

[1] Nejvyšší soud, 3 Tdo 8/2020, [NS 816/2020]

[2] Nejvyšší soud ČSSR, 4 Tz 40/65, [R 44/1965 tr.]

[3] Nejvyšší soud, 5 Tdo 883/2006, [R 56/2007 tr.]

[4] Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. Tpjn 300/2019, k otázce, zda a v jakém rozsahu je v trestním řízení jako důkaz (důkazní prostředek) použitelné trestní oznámení učiněné ústně do protokolu, písemnou formou nebo jiným způsobem

Další články:

- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)